

REPUBLIKA HRVATSKA
PRIMORSKO-GORANSKA ŽUPANIJA
GRAD RIJEKA

**Odjel gradske uprave za zdravstvo i
socijalnu skrb**

KLASA: 500-02/19-02/61

URBROJ: 2170/01-05-00-19-1

Rijeka, 16.12.2019.

GRADONAČELNIKU GRADA RIJEKE
na razmatranje i usvajanje

**PREDMET: Inicijativa za pristupanje Grada Rijeke VII. fazi projekta
Europska mreža zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije
(SZO)**

Pripremio:
Jadran Mandekić

PROČELNICA
Karla Mušković

K. Mušković

Inicijativa za pristupanje Grada Rijeke VII. fazi projekta Europska mreža zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije (SZO)

1. Uvod

Program Zdravi gradovi provodi se u šest regija Svjetske zdravstvene organizacije, između ostalih i u europskoj regiji. Opći ili generalni cilj ovog globalnog pokreta koji traje već više od 30 godina je poticanje i obvezivanje nosioca vlasti na aktivnosti usmjerene k unapređenju zdravlja i dobrobiti građana.

U VI. Fazi Europske mreže zdravih gradova sudjelovalo je stotinjak gradova. Da bi se postalo, odnosno ostalo članom spomenute mreže potrebno je ispuniti prilično zahtjevne uvjete, koji se svakih pet godina, odnosno prelaskom programa u novu fazu, obnavljaju. U svakoj fazi utvrđuju se novi problemi, odnosno teme kojima se članice posvećuju i pokušavaju ih riješiti za vrijeme njena trajanja.

Grad Rijeka je u Europsku mrežu zdravih gradova uključen od 1998. godine te od tada, zajedno s drugim europskim gradovima, nastavlja prolaziti kroz različite faze projekta u čijem je središtu tema zdravlja i sve ono što zdravlje određuje.

2. Postignuća Grada Rijeke u VI. fazi projekta Europska mreža zdravih gradova SZO

Prioritetne teme zadnje, odnosno šeste faze projekta koja je završila krajem 2018. godine, bile su Ulaganje u zdravlje ljudi u svim životnim razdobljima, Suočavanje s najvećim zdravstvenim izazovima vezanim za zarazne i nezarazne bolesti, Jačanje ljudima orijentiranih (usmjerenih) sustava i javno zdravstvenih kapaciteta, jačanje pripravnosti u hitnim slučajevima i jačanje sustava nadzora te Stvaranje otpornih zajednica i podržavajućeg okruženja. Grad Rijeka posebno se bavio **promoviranjem zdravog starenja, fizičke aktivnosti i aktivnog življenja, brigom za djecu i mlade te prevencijom zlouporabe alkohola i droga.**

Kao najznačajnije ishode sudjelovanja Grada Rijeke u VI. fazi projekta valja izdvojiti:

- Održana je Konsenzus konferencija projekta „Rijeka – Zdravi grad“ na kojoj je sudjelovalo više od stotinu dionika iz područja zdravstva, obrazovanja, socijalne skrbi, uprave te građanskog i nevladinog sektora. Tijekom konferencije podnesen je izvještaj o dosadašnjem radu te su odabrani novi prioriteti projekta: Otvorenost prema potrebama osoba s invaliditetom, Potpora obitelji i mladima, Zdravo starenje, Cjelovita skrb o mentalnom zdravlju i Unapređenje kulture življenja, čuvanje javnog prostora te zaštita okoliša.

- Oformljen gradski Tim za zdravlje te Tematske grupe okupljene oko prioriteta projekta sačinjene od predstavnika relevantnih ustanova, udruga, komunalnih društava, gradskih poduzeća, odjela gradske uprave kao i skupina građana.
- Održane su radionice planiranja za zdravlje namijenjene dionicima uključenim u riječki Tim za zdravlje pod vodstvom predsjednice Hrvatske mreže zdravih gradova prof.dr.sc. Selme Šogorić.
- Nastavilo se s podupiranjem rada Klubova za umirovljenike i starije osobe (mali dnevni boravci) na šesnaest lokacija. Uređen je i otvoren jedan novi klub.
- U suradnji sa Sveučilištem u Rijeci nastavljen je projekt neformalnog obrazovanja Sveučilište za treću dob, s ciljem promocije cjeloživotnog obrazovanja i kulture učenja, te osnaživanja osoba u dobi iznad 50 godina života. Različite obrazovne programe od 2014. do 2018. godine završilo je više od 700 osoba starije životne dobi.
- Nastavljeno je provođenje besplatnih informatičkih tečajeva za osobe starije životne dobi s ciljem digitalnog te socijalnog uključivanja starijih osoba (i ostalih socijalno osjetljivih skupina) u zajednicu. Edukacije su se održavale svake godine, a različite programe od 2014. do 2018. godine završilo je više od 500 osoba.
- Nastavilo se s podupiranjem programa vježbanja za osobe starije životne dobi na brojnim lokacijama u gradu u suradnji s različitim subjektima.
- U sklopu projekta Urban Health Centre 2.0, u kojem je Grad Rijeka bio pridruženi partner, započelo se s organiziranim vježbanjem za osobe starije životne dobi u organizaciji Medicinskog fakulteta u Rijeci. S programom vježbanja se nastavilo i nakon završetka projekta na nekoliko lokacija.
- Osnovan je Centar za profesionalnu rehabilitaciju Rijeka koji provodi mjere i aktivnosti profesionalne rehabilitacije s ciljem da se osobe s invaliditetom osposobe za prikladan posao te zaposle i profesionalno razvijaju.
- Centru za rehabilitaciju Rijeka ustupljena su na korištenje dva gradska stana za organizirano stanovanje korisnika u zajednici, a u svrhu deinstitutionalizacije i transformacije Centra u pružatelja usluge organiziranog stanovanja uz podršku, u zajednici.
- Kontinuirano se pružala usluga specijalnog prijevoza prilagođenim kombi vozilom za osobe s invaliditetom, u suradnji s KD Autotrolej d.o.o. Lista korisnika navedenog prijevoza broji preko 500 osoba.
- Projekt „Otklonimo barijere“ kontinuirano se provodi s ciljem postizanja lakše mobilnosti osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju.

- U suradnji s Sportskim savezom osoba s invaliditetom grada Rijeke svake godine su organizirane Riječke sportske igre za djecu s teškoćama u razvoju s ciljem poboljšanja njihovih psiho-fizičkih sposobnosti, ali i njihove prihvaćenosti od strane društva i šire zajednice. Svake godine u Igrama sudjeluje oko dvije stotine sudionika.
- Povodom obilježavanja Međunarodnog dana osoba s invaliditetom svake je godine organiziran Festival stvaralaštva i postignuća djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom koji uključuje preko tri stotine sudionika te oko dvadeset udruga i ustanova.
- Publiciran je edukativni priručnik „Jedi kao ja“ namijenjen roditeljima djece osnovnoškolske dobi, koji govori o tome što je to pravilna prehrana i kako roditelji mogu utjecati na usvajanje navika pravilne prehrane kod svoje djece.
- U suradnji s Policijskom upravom primorsko-goranskom nastavljeno je provođenje programa primarne prevencije zlouporabe opojnih droga i drugih sredstava ovisnosti, vandalizma, vršnjačkog nasilja i drugih oblika rizičnog ponašanja namijenjenog učenicima 4., 5. i 6. razreda osnovnih škola i njihovim roditeljima - "Zajedno više možemo".
- Najveći broj projekata/programa iz područja zaštite zdravlja koje je Grad Rijeka sufinancirao bili su usmjereni na promociju zdravlja, zdravstveni odgoj, zdravstveno prosvjeđivanje građana te prevenciju ovisnosti.
- Nastavljeno je provođenje kampanje „Rijeka u kretanju“ namijenjene svim kategorijama građana s ciljem promocije zdravog načina života i važnosti fizičke aktivnosti kao načina prevencije mnogih ozbiljnih bolesti današnjice. Aktivnosti koje su se provodile u sklopu ove kampanje, poput „Na posao u tenisicama“ i „Art Molo longo“, privukle su velik broj građana.
- U suradnji s Domom za odrasle osobe Turnić te drugim dionicima pokrenut je Festival mentalnog zdravlja – Mentalfest. Festival se organizira svake godine povodom obilježavanja Svjetskog dana mentalnog zdravlja, s ciljem podizanja svijesti o problemima mentalnog zdravlja te mobiliziranja resursa za podršku mentalnom zdravlju.
- Tijekom međunarodnih konferencija i sastanaka Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije predstavljeni su riječki projekti: „Festival stvaralaštva i postignuća djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom“, „Rijeka u kretanju“, „Društvo u kojem živim i osjećam se dobro“ te „Festival mentalnog zdravlja – Mentalfest“.

- Grad Rijeka nastavio je djelovati u okviru Radne skupine za zdravo starenje Europske mreže zdravih gradova te postao član i jedan od osnivača Saveza za demografske promjene (Covenant on Demographic Change), organizacije koja potiče lokalne, regionalne i nacionalne vlasti te druge dionike na suradnju i provedbu programa usmjerenih aktivnom i zdravom starenju.
- Na poziv Svjetske zdravstvene organizacije gradonačelnik grada Rijeke Vojko Obersnel priključio se radu Grupe za političku viziju Europske mreže zdravih gradova koja je osnovana s ciljem da se lokalne vlasti uključi u usmjeravanje strateškog pristupa Zdravim gradovima.

Uz to, Grad Rijeka je redovito ispunjavao sve projektne obveze u okviru VI. Faze Europske mreže zdravih gradova: realizirani su godišnji akcijski planovi vezani uz ključne teme projekta, predstavnici Grada Rijeke redovito su sudjelovali na poslovnim sastancima mreže i njenih radnih skupina te su osigurana adekvatna i održiva tehnička, administrativna i financijska sredstava za upravljanje i nadzor projekta.

Projekt se promovirao kroz brojne promidžbene aktivnosti (tiskane materijale, tiskovne konferencije, javna događanja, obilježavanja značajnih datuma, tribine i okrugle stolove) vezane uz djelatnost Odjela gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb, odnosno djelatnosti njegovih partnera u provedbi gradskog socijalnog programa i programa psihosocijalne zaštite i zaštite zdravlja građana. Treba istaknuti da je sve navedene aktivnosti koordinirao Odjel gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb, odnosno koordinatorka projekta, pročelnica istog Odjela.

3. Pristupanje VII. fazi Europske mreže zdravih gradova SZO (2019.-2024.)

Okvir rada Europske mreže zdravih gradova SZO u VII. fazi temelji se na središnjim temama predstavljenim u Konsenzusu gradonačelnika iz Kopenhaga koji je razvila Grupa za političku viziju Mreže, a koji je usvojen u veljači 2018. godine. Konsenzus je u potpunosti usklađen s Agendom za održivi razvoj do 2030. godine Ujedinjenih naroda, Trinaestim Generalnim programom rada 2019. - 2023. Svjetske zdravstvene organizacije, kao i europskom politikom i strategijom za zdravlje i dobrobit, pod nazivom Zdravlje 2020. U tom smislu VII. faza je prilagodljiv i praktičan okvir za implementaciju Konsenzusa na lokalnoj razini, a svaki uključeni grad opredijelit će se za rad na središnjim temama u skladu sa svojim lokalnim potrebama.

Kao i u prijašnjim fazama Europska mreža zdravih gradova u VII. fazi pružit će gradovima podršku u njihovim naporima da okupe ključne dionike za rad na temama zdravlja i dobrobiti, preuzmu vodstvo, primjene inovacije, uvedu promjene te ojačaju potencijale za rješavanje lokalnih javno-zdravstvenih izazova. Koncepti zdravstvenog profila grada i (međusektorskog)

plana razvoja zdravlja u gradu ostaju na snazi, uz određene prilagodbe ciljevima VII. faze Europske mreže zdravih gradova SZO.

Gradovi sudionici moći će koristiti različite ulazne točke i pristupe, no biti će ujedinjeni u postizanju zajedničkih ciljeva i glavnih tema VII. faze. VII. faza uvažit će sve njihove različitosti i specifičnosti.

U VII. fazi gradovi će demonstrirati kako su zdravlje i blagostanje središnji dio njihovih razvojnih strategija. Multisektorski pristup, međusektorska suradnja te uključivanje zdravlja u sve politike i dalje će biti ključne značajke rada. Poseban naglasak bit će stavljen na stvaranje sistemskog pristupa kroz jačanje otpornosti zajednice te podizanje razine zdravstvene pismenosti građana.

Strateški ciljevi VII. faze su Promicati zdravlje i blagostanje za sve i smanjiti nejednakosti u zdravlju, Biti primjer dobre prakse na nacionalnoj, regionalnoj i globalnoj razini te Pružati podršku implementaciji strateških prioriteta Svjetske zdravstvene organizacije.

Ključne teme VII. faze temelje se na šest tema usvojenih tijekom sastanka gradonačelnika u Kopenhagenu u veljači 2018. godine:

1. ključna tema – Ulaganje u ljude koji nastanjuju naše gradove: Najmlađa životna dob, Starije osobe, Smanjenje ranjivosti, Mentalno zdravlje, Revitalizacija javnozdravstvenih kapaciteta, Zdrava prehrana i tjelesna težina, Smanjenje konzumacije alkohola i duhanskih proizvoda, Ljudski kapital
2. ključna tema – Stvaranje urbanog okruženja (mjest) koje unapređuje zdravlje i blagostanje: Zdravo okruženje, Zdravo urbano planiranje, Zdrav javni prijevoz, Zelene površine, Energija i zdravlje
3. ključna tema – Veće sudjelovanje i partnerstvo za zdravlje i blagostanje: Fizička aktivnost, Transformiranje načina pružanja zdravstvenih i socijalnih usluga, Zdravstvena pismenost, Kultura i zdravlje
4. ključna tema – Unapređenje boljitka zajednice te pristup zajedničkim dobrima i uslugama: Otpornost zajednice, Zdravo stanovanje, Zdravlje i blagostanje kao indikator uspjeha, Ekonomski modeli za pravičan održivi razvoj, Promocija zdravlja, Socijalna zaštita
5. ključna tema – Promicanje mira i sigurnosti kroz društvenu uključenost (inkluziju): Zdravlje kao „most do mira“, Mir kroz zdravo okruženje, Prevencija nasilja i ozljeda, Osobna i zdravstvena sigurnost
6. ključna tema – Očuvanje planeta od degradacije kroz održivu potrošnju i proizvodnju: Klimatske promjene, Zaštita bioraznolikosti, Održive komunalne politike, Zbrinjavanje otpada, Čista voda

Organizacijska struktura Europske mreže zdravih gradova SZO u VII. fazi podrazumijeva tri temeljne pretpostavke:

- Europska mreža zdravih gradova SZO omogućiti će uključivanje gradovima iz svih europskih država članica SZO
- Podršku radu Mreže davat će Politički odbor (sačinjen od predstavnika gradova i nacionalnih mreža) te Znanstveni i Savjetodavni odbor (sačinjen od stručnjaka i izabраниh predstavnika gradova i nacionalnih mreža)
- Mreža će uključivati podmreže te radne skupine sačinjene od gradova i nacionalnih mreža koje će služiti kao potpora gradovima i nacionalnim mrežama na putu do ostvarenja ciljeva VII. faze.

Suradni centri SZO, tematske podmreže, stručnjaci iz raznih područja i savjetodavni odbori SZO pružat će podršku SZO. Nekoliko jedinica te programa SZO pružat će direktnu tehničku potporu Europskoj mreži zdravih gradova SZO za vrijeme VII. faze. Vanjske institucije s odgovarajućim iskustvom i stručnošću obavljat će tajničke funkcije Europske mreže zdravih gradova SZO u VII. fazi. Umrežavanje, obučavanje, razvoj alata, praćenje/nadzor, evaluacija, prijenos znanja, partnerstvo te strukture i mehanizmi potpore povećat će kapacitete članova, kao i Mreže u cjelini za vrijeme VII. faze.

U VII. fazu Europske mreže zdravih gradova moći će se uključiti oko stotinu gradova, prema unaprijed definiranim kvotama za svaku europsku zemlju. Republici Hrvatskoj odobren je pristup maksimalno četiri grada. Od gradova koji se prijavljuju za sudjelovanje u Europskoj mreži zdravih gradova, prije svega očekuje se da su članovi svoje nacionalne mreže zdravih gradova, što obvezuje grad Rijeku na sudjelovanje u Hrvatskoj mreži zdravih gradova. Sam proces pristupanja grada VII. fazi podrazumijeva sljedeće: dostavu pisma interesa gradonačelnika za pristupanjem grada VII. fazi Europske mreže zdravih gradova kojim se obvezuje na aktivno sudjelovanje u Europskoj mreži zdravih gradova SZO, kao i u tematskim podmrežama te na usmjeravanje svojih resursa prema ciljevima i zahtjevima VII. faze projekta, ispunjavanje prijavnog obrasca za pristupanje VII. fazi i dostavu prateće dokumentacije te uplatu godišnje članarine u iznosu od 6.000,00 USD za 2019. godinu. Članarinu je potrebno nastaviti plaćati za svaku od šest godina trajanja VII. faze. Ukoliko grad ispuni sve tražene uvjete prema gore opisanoj proceduri dobit će službenu potvrdu Svjetske zdravstvene organizacije o pristupanju VII. fazi Europske mreže zdravih gradova.

Na kraju treba istaknuti da projekt Rijeka – zdravi grad, osim što izravno doprinosi lokalnoj zajednici, ima svoju važnost i ugled u državnim okvirima, gdje služi kao pozitivan model drugim gradovima, posebice onima koji su kao i Grad Rijeka uključeni u Hrvatsku mrežu zdravih gradova. Na međunarodnoj razini projekt nas promovira kao grad u kojem se nastoji građanima osigurati zdrav i kvalitetan život i zasigurno doprinosi široj prepoznatljivosti našeg grada.

Slijedom iznesenog Odjel gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb predlaže Gradonačelniku Grada Rijeke da donese sljedeći

z a k l j u č a k

1. Prihvaća se izvješće o postignućima Grada Rijeke u VI. fazi Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije (2014.-2018.).
2. Prihvaća se inicijativa za pristupanje Grada Rijeke VII. fazi Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije (2019.-2024.).
3. Prihvaća se nastavak aktivnog sudjelovanja Grada Rijeke u Hrvatskoj mreži zdravih gradova i obveza plaćanja članarine u iznosu od 7.000,00 kuna godišnje.
4. Zadužuje se Odjel gradske uprave za zdravstvo i socijalnu skrb za realizaciju postupka pristupanja VII. fazi Europske mreže zdravih gradova Svjetske zdravstvene organizacije (2019.-2024.) i koordinaciju sudjelovanja Grada Rijeke u VII. fazi.
5. Zadužuje se Ured Grada da osigura uplatu godišnjih članarina u iznosu od 6.000,00 USD do završetka VII. faze projekta, u skladu sa zahtjevima Europskog ureda Svjetske zdravstvene organizacije.
6. Prijava za pristupanje Grada Rijeke VII. fazi Europske mreže zdravih gradova poslat će se na sljedeću adresu:
Healthy Cities Programme
Division of Policy and Governance for
Health and Well-being
WHO Regional Office for Europe
UN City
Marmorvej 51
DK-2100 Copenhagen Ø
Denmark
7. Prijava za pristupanje Grada Rijeke VII. fazi Europske mreže zdravih gradova dostavit će se na znanje na sljedeću adresu:
Hrvatska mreža zdravih gradova
Škola narodnog zdravlja "Andrija Štampar"
Rockefellerova 4
10000 Zagreb